

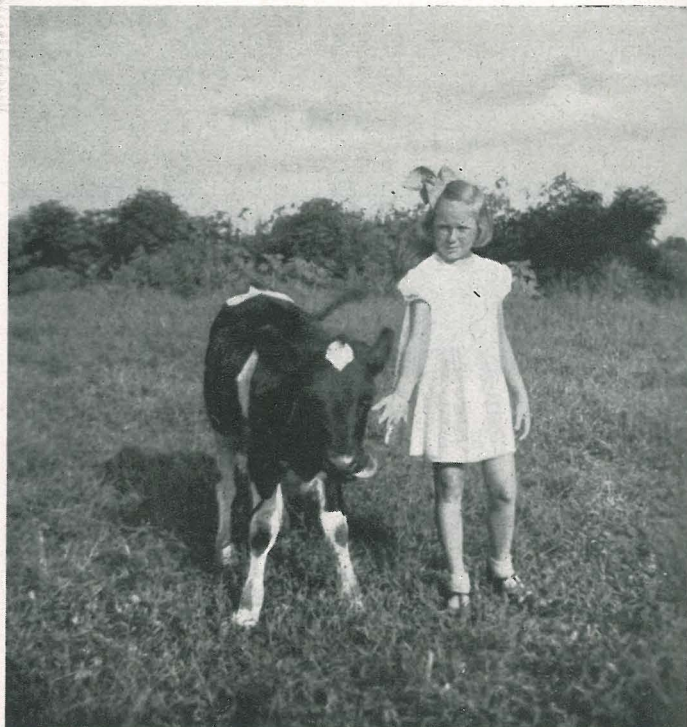
Reisindrukken en wat dies meer zij van een oud-planter X

door R. A. M. Vermeulen

Wij tellen nu alweer einde Januari en is het nieuwe jaar weer begonnen. Wat het de wereld brengen zal? Laten wij het beste hopen en vertrouwen hebben in het beleid der vooraanstaande staatslieden. Als wij hier de Hollandsche, buitenlandsche en Braziliaansche couranten lezen, worden we getroffen door het onmiskenbare feit, dat er alle reden bestaat tot groote ongerustheid. De spanning is algemeen en overal wordt met koortsachtigen ijver gewerkt aan eene bewapening die, als ze ooit dienst mocht doen, ongekende rampen met zich zal brengen. Onze gedachten gaan dan onwillekeurig naar het wel en wee van ons dierbare Vaderland en we worden tot diep nadenken gebracht. Helaas is het den mensch niet gegeven, den sluier, die over de toekomst ligt, op te heffen. En daarom, laat iedereen, ondanks alle gevaren, die overal dreigen, met moed voortwerken aan de vervulling van zijn taak, die hem werd opgelegd. Wij zijn gelukkig nog optimistisch genoeg om te durven hopen, dat het jaar 1939 voor ons Vaderland, U allen en voor de geheele menschheid een rustig en gezegend jaar moge worden.

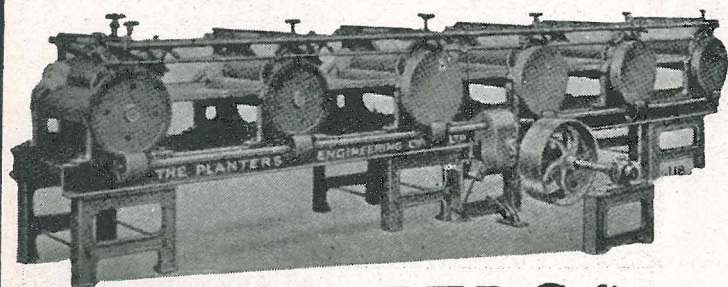
Wat onszelf betreft, hebben wij onder deze omstandigheden zeker niet het slechtste deel verkozen. Integendeel, wij zitten hier best en gevoelen ons absoluut veilig in deze contreien van Parana's wijde en rustige hoogvlakte. Wij kunnen dan ook met een gerust geweten iedereen, die ons voorbeeld wil volgen, adviseeren: Kom hierheen, het is hier goed in dit typisch mooie aparte stukje Holland.

Veel is er hier, sinds het verzenden van mijn laatsten brief, niet gebeurd. Alle op het veld staande gewassen en planten groeien prachtig en is ons ontgonnen terrein een lust voor de oogen. Wij hebben veel bezoek van belangstellenden, die allen vol be-

Ons dochttertje Anneke met haar vriendinnetje.

wondering zijn voor hetgeen door ons in zoo'n korten tijd werd bereikt. Vooral onze groenbemesters hebben veel bekijks en inderdaad staan alle proefvakken er schitterend voor. Helaas is de groote waarde dezer bemesting nog weinig tot den landbouwer in Brazilië doorgedrongen. Toch zal de groenbemester hier speciaal voor het uitgestrekte kamp van onschatbare waarde zijn, zoowel door zijn groote stikstofgehalte in de wortelknolletjes als door zijn groote hoeveelheden loof ter verrijking van den bodem met humus, terwijl tenslotte vele groenbemesters nog een prima groenvoeder opleveren voor melkvee, paarden en var-

"PLANTERS"
"AR" TYPE RUBBERSHEETING BATTERY

ALLEENVERTEGENW:
FIRMA
W.H.HILL
INGENIEURS—
"BRIDUCO"
SOERABAJA
TELF. 999 N

EEN DORINE-PRODUCT
van de N.V. Lak- en Verffabriek „BATAVIA“

Agenten
N.V. BORSUMY, Afd. Verfsaken

kens. Ik wil derhalve in deze richting voortgaan en trachten grotere belangstelling te wekken ook van de zijde der autoriteiten voor deze bemestingsmethode. Er ligt op dit terrein nog een prachtig arbeidsveld open met vele kansen.

Gezien de reeds verkregen resultaten, welke onze verwachtingen sterk hebben overtroffen, is met Uwe hulp succes m.i. verzekerd. Ik wil dan ook niets onbeproefd laten om in deze richting te slagen en herinner U nog eens aan mijne vraag in mijn vorigen brief inzake het toezenden van kleine monsters groenbemesterszaden en ik hoop vurig, dat velen Uwer mijn verzoek inwilligen.

De soja-cultuur heeft m.i. op Carambehy eveneens veel kans van slagen. Het is een aantrekkelijk gewas, daar de zaden niet alleen rijk zijn aan eiwit, doch bovendien veel vet bevatten, dus zeker een bijzonder gelukkige combinatie, die slechts zelden in een grondstof wordt aangetroffen. Deze bestanddeelen zijn van een dermate prima kwaliteit, dat de vele producten, welke uit de sojaboon gefabriceerd worden, in hoog aanzien zijn. Ik noem slechts de olie en de vele voedingsproducten. Ook heeft de soja als vlinderbloemige plant in dit centrum van vee als groenvoeder groote waarde. Het ligt dan ook voor de hand, als men al deze eigenschappen der soja in aanmerking neemt, dat deze cultuur een groote attractie biedt om ook hiermee op grotere schaal proeven te nemen, te meer, daar in Parana jaarlijks groote hoeveelheden grondstof en soja-producten worden ingevoerd. Waar het gewas sterk op warmte is aangewezen en lichte nachtvorsten slechts weinig schade aanrichten, is ook het klimaat hier m.i. bijzonder geschikt. De zanderige leembodem met zijn bijzonder gunstige waterhuishouding eigent zich eveneens uitstekend voor deze cultuur, vooral als hij eene flinke kalkgift gehad heeft en zich in goeden bemestingstoestand bevindt. Het ligt dan ook in mijne bedoeling mijne proefaanplantingen met dit gewas ijverig voort te zetten.

Dan opent de aardappelteelt eveneens vele perspectieven, daar het gebleken is, dat de aardappel in Brazilië in de voedselvoorziening der bevolking reeds een zeer belangrijke plaats inneemt. Wel is de aardappel als dagelijksch voedsel nog van veel mindere beteekenis dan de maïs, doch dit is hoofdzakelijk het

gevolg, dat de aardappel in vergelijking met andere voedingsgewassen bv. boonen, rijst en maïs nog te duur is. Het grootste gedeelte der bevolking heeft een lagen levensstandaard en beschouwt den aardappel nog als luxe. Toch neemt het gebruik per hoofd gestaag toe en is in den staat Sao Paulo o.a. het verbruik per hoofd per jaar in de laatste twee jaren gestegen van ± 15 kg tot ± 50 à 60 kg. De belangrijkste consumenten zijn nu nog de groote steden o.a. Rio de Janeiro, Sao Paulo en Porte Alegre.

In geheel Brazilië zijn slechts ca. 50.000 ha met aardappelen beplant, met gemiddeld zeer lage opbrengsten van 7.000 à 8.000 kg per ha.

Jachtbuit Carambehy — Januari 1939.

In Noord-Brazilië met zijn zuiver tropisch klimaat worden vanzelfsprekend geen aardappelen geteeld. Meer Zuidelijk in de meer gematigde zône, die echter nog zeer hoge temperaturen kent, doch waar reeds grootere verschillen in temperatuur in de verschillende maanden optreden en nog Zuidelijker, waar reeds zomers en winters voorkomen, liggen de centra der aardappelcultuur. Verreweg de belangrijkste aardappelstaat is Rio Grande do Sul, alwaar ca 25.000 ha in productie zijn, dan volgt Sao Paulo en tenslotte Parana, dat bovendien nog de pootgoedleverancier voor den staat Sao Paulo is.

In Sao Paulo, hier ook wel „de locomotief der andere staten” genoemd, hebben vooral de Japaners zich met groote energie op de aardappelteelt toegelegd. Deze Japansche emigranten zijn grootendeels prima landarbeiders, die zeer sober leven en onder landbouwkundige voorlichting hunner eigen wetenschappelijk hoog aangeschreven landbouwconsulenten arbeiden. Zij telen practisch het geheele jaar door aardappelen, hoofdzakelijk op nieuw ontgonnen land, terwijl eene volledige bemesting plaats heeft. In hoofdzaak wordt bemest met Nitrophoska I.G. (bevat 12% stikstof, 12% phosphorzuur, 25½% kali en 10% kalk) en 18% superphosphaat. Deze ondernemingen worden door de Japansche Regeering financieel gesteund, een maatregel, welke alleszins waardeerend verdient. De invoer van pootaardappelen uit Nederland is in den staat Sao Paulo vrij groot en waar de aardappelcultuur zich in dit gewest meer en meer uitbreidt, zijn hier voor Nederland nog vele mogelijkheden. Er bestaat echter eene groote concurrentie van de zijde van Argentinië en Duitschland. Het Duitsche element treedt in Brazilië sterk op den voorgrond en het „Deutschland über alles” telt hier vele aanhangers. Onze Hollandsche exporteurs van pootgoed zullen dus steeds danig op hun „qui vive” moeten zijn. Brazilië kan zeker een goede markt zijn voor onzen Hollandschen consumptie-aardappel.

Ook van de zijde der autoriteiten wordt de belangstelling voor de aardappelteelt steeds grooter en het gouvernementssproefstation te Campinas doet reeds veel moeite om de aardappelcultuur op hooger peil te brengen. Persoonlijk meen ik echter, dat men daar nog te weinig door den op „de practijk gerichten aardappelbril” kijkt. Ik hoop U na mijn studiereis door Sao Paulo t.z.t. meer te vertellen van het werken van dit belangrijkste en grootsche gouvernementssproefstation te Campinas met zijn beroemden plantentuin en proeftuinen.

In Rio Grande do Sul en in Parana is in vergelijking met Sao Paulo de aardappelcultuur nog zeer primitief en achterlijk. Men verbouwt hier de aardappelen in hoofdzaak om in de behoeften van het eigen gezin en ook van het vee te voorzien. Wij zagen hier in Parana vaak sterk gedegenereerde velden. Hier teelt men jaar in jaar uit in hoofdzaak met eigen pootgoed en neemt liever tweemaal zooveel grond in gebruik dan tot aankoop van nieuw pootgoed te besluiten. Hieruit valt reeds te concludeeren, dat deze cultuur hier nog op een laag peil staat en nog zeer extensief wordt toegepast. Waar mijn eerste proefnemingen op bescheiden schaal reeds opbrengsten gaven (omgerekend) van 20 tot 25.000 kg per ha en waar het klimaat, de weersomstandigheden en bodemgesteldheid van Carambehy bijzonder gunstig zijn voor deze cultuur, wil ik in dit jaar meer aandacht schenken aan deze teelt.

Inderdaad is Brazilië wel een landbouwstaat bij uitnemendheid, doch helaas dwingt de dunne bevolking tot een extensieven landbouw. Waar er in Nederland, naar ik meen ca 275 inwoners per km² wonen, telt dit dunbevolkte land slechts 4 à 5 bewoners per km². Duizenden ha liggen nog op „in cultuur-name” te wachten, terwijl de producties per ha in cultuur gebracht land nog uiterst laag zijn. Voor tropische en sub-tropische gewassen zijn hier nog ettelijke kansen. Wat zouden bij intensivering van

HARRISONS & CROSFIELD, LTD.

BATAVIA — BANDOENG

**AZIJNZUUR
BISULFIET
CUPS
COAGULEERBAKKEN
COAGULEERTANKS**

**DAKIJZER
MIERENZUUR
NOKSTUKKEN
PATJOLS
PLAFONDIJZER**

ALANG-ALANG VORKEN MERK THEEPOT

al dat beschikbare bouwland en natuurlijke grasland de oogsten aan landbouwgewassen en veevoeder niet enorm verhoogd kunnen worden! U zult begrijpen, dat als planter onze gedachten vaak in die richting verwijlen.

Ook de rundveestapel is in Brazilië zeer groot en bedraagt minimum 50 miljoen stuks. Brazilië behoort tot de landen met den grootsten veestapel der wereld. Ook ons beroemde Hollandsche vee is hier overal sterk vertegenwoordigd, al heeft een groote vermenging van allerlei rassen plaats gehad. Bij ons op Carambehy is echter onze Hollandsche zwartbonte verre in de meerderheid.

Helaas is het onzen veeboeren op Carambehy in dezen zomer niet voor den wind gegaan. Zij hadden met groote tegenslagen te kampen, hetgeen voor deze hardwerkende menschen wel zeer te betreuren is. Over de melkproductie viel niet te klagen. Deze was integendeel, dank zij de bijzonder gunstige weersomstandigheden en den prima toestand der weiden zeer hoog. De prijzen van het veevoer waren echter exorbitant hoog als gevolg van een min of meer mislukten maïssoogst in Argentinië, zoodat Sao Paulo en vele andere staten hun maïs grootendeels uitvoerden. Door de hooge melkproductie had onze primitieve kaasfabriek onvoldoende capaciteit om „prima” en „bewaarbare” kaas te produceeren. Hierdoor brokkelden de prijzen steeds af, terwijl door den teruggang der kwaliteit de afname bij het publiek verminderde. Momenteel ligt ons fabriekje nog vol onverkochte kaas, terwijl van sommige partijen de kwaliteit hard achteruitgaat. Onze „Coöperative” beschikt niet over reserve-kapitaal en moeten de melkleveranciers uitsluitend betaald worden uit de opbrengsten der kaas en boter. Door den grooten kaasvoorraad met twijfelachtige verkoopsmogelijkheden werden de melkprijzen reeds tweemaal verlaagd, terwijl ook de melkbetalingen sterk vertraagd zijn. Hierdoor ont-

KANTOOR H. J. VOOREN

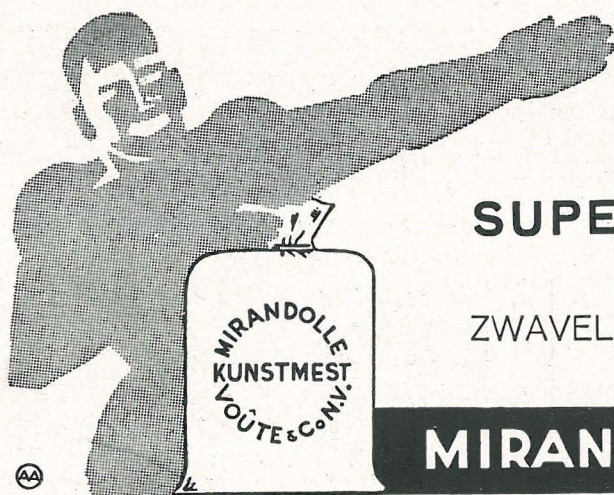
BELASTINGCONSULENTEN & ACCOUNTANTS

BATAVIA
SOERABAIA
SEMARANG
MEDAN

'S-GRAVENHAGE
ROTTERDAM

staan ongewenschte toestanden en verkeerden de menschen in moeilijkheden, niettegenstaande de veestapel zich in prachtconditie bevindt en de melkproductie niets te wenschen overlaat. Dit alles is het uitsluitende gevolg van gebrek aan liquide middelen. Reeds het vorige jaar werden plannen geopperd tot het bouwen van een nieuwe zuivelfabriek, welke althans zou voldoen aan de eenvoudigste eischen der hygiëne en voldoende capaciteit zou bezitten voor het afwerken en bewaren van het product. Ons afzetgebied zou zich dan over geheel Brazilië uitstrekken, waardoor de handelswaarde van ons product aanzienlijk zou stijgen.

Met ons huidige fabriekje is ons afzetgebied thans tot Parana beperkt en ik vrees, dat de autoriteiten spoedig nog meer beperkende bepalingen zullen invoeren, daar het geenszins meer voldoet aan de eischen des tijds. Het is uit mijne vorige reisbrieven bekend, hoe warm mijn hart klopt voor deze brave, ijverige en niet in het minst eerlijke en rechtgeaarde landgenooten. Deze menschen verdienen inderdaad meer belangstelling van de zijde onzer Regeering en mede-Hollanders. Wij kregen onlangs bezoek van den Nederlandschen Gezantschaps-Secretaris uit Rio de Janeiro. ZEdGestrenge had groote bewondering voor hetgeen hier bereikt is. Hij uitte dit onomwonden en

SUPERSTIKFOS N. P. K.-MEST

in alle gewenschte verhoudingen

ZWAVELZURE AMMONIAK, DUBBELSUPERFOSFAAT,
KALI, GUANO'S, en BOENGKILS

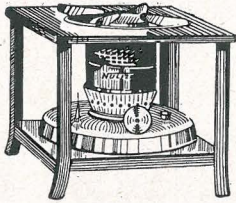
MIRANDOLLE, VOÛTE & Co N.V.

op zeer waardeerende wijze en zal onze voorspraak zijn bij Zijne Excellentie, den Gezant. Hij zal alle pogingen aanwenden om ons aan een nieuw zuivelfabriekje te helpen. Echter, het raderwerk bij onze Regeering loopt uiterst langzaam en de urgentie tot nieuwbouw eener fabriek wordt dagelijks nijpender. Ik neem het dan ook voor mijne landgenooten op en richt me, als oud-collega en oud-Indisch gast, rechtstreeks tot U allen. Hier valt mooi en dankbaar werk te verrichten en ik doe een beroep op alle Indische richards en philanthropen. Wij hebben f 10.000 noodig. Wie schenkt of leent ons deze som renteloos of tegen lage rente? Wij zijn onder garantie in staat jaarlijks minimum f 500.— af te lossen. Ik waarborg U, dat dit geld goed besteed is en degene, die zou meehelpen om voor een groep ernstige landgenooten de bestaanszekerheid te verhoogen, kan verzekerd zijn van hun groote dankbaarheid. Uit de vele sympathie-bewijzen, welke me nog steeds uit Uw midden bereiken, is het me inderdaad gebleken, dat ik erin geslaagd ben door mijne reisbrieven het contact te behouden tusschen mijne oud-collega's en vrienden op Java en Sumatra en ons hier te Carambehy. Hetgeen ik dus destijds in mijn voorwoord van reisbrief I schreef, werd waarheid en daarvoor ben ik ten zeerste dankbaar.

NULITE

PETROLEUMGAS
TOESTELLEN

GEEN PIT • GEEN KOUS
GEEN POMP • GEEN SPROEIER
GEEN BUIZEN • GEEN ROET
GEEN VERSTOPPINGEN

JOSEPH RUTE

L A M P E N M A G A Z I J N

SOERABAJA — SEMARANG — MEDAN — BATAVIA-C.

INSTITUUT-SOEKABOEMI

MODERNE EUROPEESCHE LAGERE SCHOOL MET
INTERNAAT VOOR JONGENS EN MEISJES.

Opleiding toelatingsexamens voortgezet onderwijs door bevoegde leerkrachten. Landsdienaren genieten kindertoeelage.

Kost-schoolgeld f 65.— per maand.

Prosp. & referenties Tjikoleweg 53, Soekaboemi

Ik ga thans dezen reisbrief eindigen, doch richt nog even het woord tot hen, die plannen koesteren zich hier mettertijd eveneens te vestigen. Door den huidige anti-Nazigeest der Braziliaansche Regeering, waardoor het verblijf hier voor vele Duitschers minder aangenaam geworden is, willen ook hier enkele gevestigde Deutsche gezinnen hunne bezittingen gaarne verkoopen om daarna naar Duitschland terug te keeren. Er zijn hier momenteel 6 eigendommen te koop. Het zijn inderdaad gelegenheidskoopjes van f 1200; f 1600; f 2500; f 3000; f 3000 en f 8000.

De bezitting van f 1200 is bijzonder geschikt voor jongere mensen, die rustig en langzaam-aan willen voortbouwen op hetgeen reeds bereikt werd. Het omvat een klein eenvoudig woonhuis met schuur, goed water, 15 ha kampland, 2 ha prima onderhouden en in cultuur gebracht akkerland en reeds veel geboomte en vruchtboomen. Het geheel is keurig onderhouden.

De bezittingen van f 1600 en f 2500 zijn zeer geschikt voor oudere mensen met klein kapitaal of „pensioen”, die hier rustig en zorgeloos zonder een groot en tijdroovend bedrijf willen rentenieren. Beide bezittingen hebben een keurig eenvoudig woonhuis en kunnen in elk opzicht aanbevolen worden.

De bezittingen van f 3000 zijn reeds grootere characa's in den geest van de bezitting van f 1200 met ± 50 ha grond.

Het laatste is een grootbedrijf, en omvat o.a. een goed en ruim nieuwgebouwd woonhuis met vele opstallen, ± 50 stuks rundvee, 5 paarden, 35 varkens, kalveren, veulens, schapen en kippen. Verder 132 ha kampland, 8 ha bosch en 10 ha prima akkerland, boomgaard en vele windschutten. Het is een in elk opzicht goed georganiseerd geheel, dat vakkundig direct voortgezet kan worden. Volgens onze Hollandsche valuta-begrippen zijn de vraagprijzen inderdaad belachelijk laag.

Ik ben geheel ter beschikking voor hen, die ernstig reflecteeren en zal ik desgewenscht de verlangde inlichtingen per vliegpost doorgeven.

Als ik zou kunnen medewerken om in deze onzekere tijden het vinden van een blijvend home mogelijk te maken, kunt U ten volle op mijn hulp en medewerking rekenen.

Carambehy, 30 Januari 1939.